

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΑ – Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΓΡΑΠΤΗ ΩΡΙΑΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ
ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ (Ομηρικά έπη – Ιλιάδα) Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Κείμενο: Ραψωδία Χ (στ. 273-366)

Είπε και το μακρόσκιον ξετίναξε κοντάρι.
Καθώς το είδε εκάθισε να το ξεφύγει ο Έκτωρ,
κι επέταξε απ' επάνω του το χάλκινο κοντάρι 275
και αυτού στυλώθη μες στην γην κι η Αθηνά το παίρνει
και από τον Έκτορα κρυφά το δίδει του Αχιλλέως.
Ο Έκτωρ τότε ομίλησε στον άγρογον Πηλείδην:
«Δεν πέτυχες, ισόθεε Πηλείδη, μήτε ο Δίας
σου είπε ακόμα, ως έλεγες, το πότε θ' αποθάνω. 280
Αλλ' έχεις λόγια στρογγυλά και κλεφτολόγος είσαι,
να με δειλιάσεις, στην ψυχήν το θάρρος να νεκρώσεις.
Δεν φεύγω εγώ, την λόγχην σου στες πλάτες να μου εμπήξεις,
αλλά στο στήθος, που αντίκρυς προβάλλω, πέρασε την,
αν τούτο θέλησε ο θεός· ωστόσο απ' την δικήν μου 285
φυλάξου, κι είθε ολόβολη στα σπλάχνα σου να φθάσει
στους Τρώας ελαφρότερον θα κάμει τον αγώνα
ο θάνατός σου, ότι σ' εσέ την συμφορά τους βλέπουν».
Είπε και το μακρόσκιον ξετίναξε κοντάρι
και του Πηλείδη επέτυχε στην μέσην την ασπίδα. 290
Αλλά τινάχθηκε μακράν απ' την ασπίδα εκείνο.
Χαμένο είδε τ' ακόντι του ο Έκτωρ και εχολώθη,
κατηφιασμένος έμεινε, που άλλην δεν είχε λόγχην.
Κι έσυρε δυνατήν φωνήν να ειπεί του Δημόφρου
κοντάρι να του φέρει ευθύς, κι αυτός εκεί δεν ήταν. 295
Και ο Έκτωρ το εννόησε στο πνεύμα του και είπε:
«Το βλέπω, οϊμένα, που οι θεοί μ' εκάλεσαν στον Άδην·
τον ήρωα Δημόφρον ελίστευα κοντά μου
κι είναι στο τείχος· η Αθηνά μ' ετύφλωσε με δόλον.
Θάνατος τώρα μ' εύρηκε κακός, μακράν δεν είναι. 300
Αχ! τούτο ηθέλαν απ' αρχής ο Ζευς και ο μακροβόλος
υιός του, αυτοί που πρόθυμα με προσπατεύαν πρώτα.
Και η μοίρα τώρα μ' έπιασεν. Αλλά χωρίς αγώνα
άδοξα δεν θα πέσω εγώ και πρώτα κάτι μέγα
θα πράξω και όσοι γεννηθούν κατόπιν να το μάθουν».
Είπεν αυτά κι έσυρ' ευθύς ακονημένο ξίφος 305
που στο μηρί του εκρέμουνταν και δυνατό και μέγα,
μαζώγθη και ωσάν αετός εχθύ' υψηλοπέτης
που στην πεδιάδα χύνεται μέσ' από μαύρα νέφη
λαγόν ν' αρπάξει άνανδρον ή τρυφεράν αρνάδα· 310
τόσο και ο Έκτωρ όρμησε τινάζοντας το ξίφος.

Πετάχθη πάλιν ο Αχιλλεύς με ορμήν πολέμου αγριάν,
την εξαισίαν πρόβαλεν ασπίδα του εις το στήθος,
με το κεφάλι έκλιν' εμπρός την περικεφαλαίαν,
και ολόγυρ' αναδεύονταν οι ολόχρουσες πλεξίδες, 315
που από τον κώνον έσυρε πυκνές του Ηφαίστου η τέχνη
και όπως μες στ' άστρα προχωρεί λαμπρός ο αποσπερίτης,
που είναι τ' ωραιότερο μες στ' ουρανού τ' αστέρια,
τόσον η λόγχη έλαμπε, που στο δεξί του εκείνος
ετίναξε κακόγνωμα στον Έκτορα τον θεϊόν 320
κοιτώντας ξέσκεπον να εβρεί το τρυφερό του σώμα.
Το άλλο σώμα εσκέπαζαν τα χάλκιν' άρματά του
τα ωραία, που απ' το λείψανον επήρε του Πατρόκλου·
αλλ' εκεί όπου ο τράχηλος χωρίζει από τον ώμον
και όπου μ' απίστευτην ροπήν σβήν' η ψυχή του ανθρώπου· 325
εκεί τον λόγχισ' ο Αχιλλεύς, επάνω ως ορμούσε
και απ' τον απαλόν τράχηλον αντίκρυ εβγήκε η λόγχη·
δεν του 'κοψε τον λάρυγγα το χαλκοφόρο ακόντι,
διά να 'χει την λαλιά στον άλλον ν' απαντήσει·
κι επάνω του, αφού έπεσε, καυχήθηκε ο Πηλείδης: 330

«Ω Έκτωρ, όταν φόνευες τον Πάτροκλον, να πάθει
δεν είχες φόβον, ούτ' εμέ που έλειπα εστοχάσθης,
ανόητε, κι ευρισκόμουν εγώ στα κοίλα πλοία
εκδικητής του, στην ανδρεία πολύ καλύτερός σου,
και τώρα σε θανάτωσα· και θα σε σύρουν σκύλοι, 335
ενώ εκείνον οι Αχαιοί με μνήμα θα τιμήσουν».
Και ο Έκτωρ του απάντησε με την ψυχήν στο στόμα:
«Αχ! την ζωήν σου να χαρείς και των γλυκών γονέων,
μη θέλεις βρώσιν των σκυλιών στες πρύμνες να μ' αφήσεις·
δέξου από τον πατέρα μου και την σεπτήν μητέρα 340
λίτρα χρυσάφι και χαλκόν, και συ στα γονικά μου
οπίσω δος το σώμα μου, κι εμέ τον πεθαιμένον
θα καταλύσουν στην πυράν οι άνδρες και οι μητέρες».
Μ' άγριο βλέμι' απάντησεν ο γοηγιόρος Πηλείδης:
«Μη μ' εξορκίζεις, σκύλαρε, σ' ό,τι αγαπά η καρδιά μου. 345
Τόσο να μ' άφηνε η ψυχή κομμάτια να σου φάγω
ωμόν εγώ το σώμα σου, για όσα μόχεις κάμει,
όσο απ' το στόμα των σκυλιών κανείς την κεφαλήν σου
δεν θα φυλάξει και αν εδώ ζυγοστατούσε δώρα
εικοσαπλάσια πάντοτε και να υλοσχόνταν και άλλα· 350
και ο Δαρδανίδης Πρίαμος να πρόσφερε χρυσάφι
του σώματός σου εξαγοράν· ποτέ δεν θα σε κλάψει
η μάνα οπού σ' εγέννησε, στην νεκρικήν σου κλίνην
αλλά εσέ συγκόκαλον τ' αγρίμια θα σπαράξουν».
Και ξεψυχώντας του 'λεγεν ο λοφοσειστής Έκτωρ. 355
«Το βλέπω από την όψιν σου, πως δεν θα σε μαλάξω
κι είναι η καρδιά σου σίδερο· μόνον στοχάσου τώρα,
μη εξ αφορμής μου οργή θεϊκή σε έβρει την ημέραν
που έμπροσθεν των Σκαιών Πυλών ο Αλέξανδρος και ο Φοίβος
θενά σου πάρουν την ζωήν, εξάισιε πολεμάρχε».
Με αυτά τα λόγι' απέθανε και παραπονεμένη 360
του άφησε της νεότητας και της ανδρείας την χάριν
από τα μέλη του η ψυχή κατέβαινε στον Άδην·
και κείνον πάλιν και νεκρόν προσφώνησε ο Πηλείδης:
«Πήγαινε κι εγώ καρτερώ την ώραν του θανάτου 365
που ο Ζευς κι οι άλλοι αθάνατοι για με θ' αποφασίσουν».

Ερωτήσεις

1. Περιγράψτε την πρώτη φάση της μονομαχίας Έκτορα-Αχιλλέα (με ποια σειρά ρίχνουν, τι πετυχαίνουν, τι λένε κλπ).

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΑ – Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

2. Με ποιο τρόπο δείχνουν οι θεοί την υποστήριξή τους προς τον Αχιλλέα; Πότε και πώς το καταλαβαίνει ο Έκτορας;

3. Για ποιο πράγμα παρακαλεί ο ετοιμοθάνατος Έκτορας και τι απαντάει ο Αχιλλέας;

4. Σημειώστε αν είναι σωστές (Σ) ή λανθασμένες (Λ) οι παρακάτω προτάσεις.

Η Αθηνά έχει πάρει τη μορφή του Πάρι για να βοηθήσει τον Έκτορα.

Ο Έκτορας ορμάει στον Αχιλλέα σαν να είναι ένα λιοντάρι.

Οι γονείς του Έκτορα θα δώσουν λύτρα στον Αχιλλέα για να πάρουν το νεκρό σώμα του γιου τους.

Ο Έκτορας προφητεύει στον Αχιλλέα ότι θα σκοτωθεί κατά την άλωση της Τροίας.

Η μεταμόρφωση της Αθηνάς σε θνητό ονομάζεται ανθρωπομορφισμός.

Ο Αχιλλέας με το ξίφος του σκοτώνει τον Έκτορα.

Ο Έκτορας πιστεύει ότι ο Δίας μαζί με τον Απόλλωνα έχουν προαποφασίσει τον θάνατό του.

5. Συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω φράσεων με τις κατάλληλες λέξεις.

Η Αθηνά είναι με το μέρος του _____ στην ραψωδία Χ.

Ο Έκτορας πέτυχε με το _____ του την ασπίδα του Αχιλλέα.

Ο Έκτορας στην δεύτερη επίθεσή του προς τον Αχιλλέα χρησιμοποιεί το _____ του.

Η _____ που φοράει ο Έκτορας ανήκε παλιότερα στον Αχιλλέα.

Η ζύγιση της ζωής των δύο πολεμιστών από τον Δία πριν από τη μονομαχία ονομάζεται _____.

Ο Όμηρος παρομοιάζει την λαμπερή λόγχη του Αχιλλέα με ένα _____.

6. Αντιστοιχίστε τα αποσπάσματα της στήλης Α' με τα σωστά στοιχεία της στήλης Β'.

	Α'
1	«..είναι η καρδιά σου σίδερο...»
2	«Το βλέπω, οϊμένα, που οι θεοί μ' εκάλεσαν στον Άδην»
3	«...μαζώχθη και ωσάν αετός εχύθ' υψηλοπέτης ...»
4	«...και θα σε σύρουν σκύλοι, ενώ εκείνον οι Αχαιοί με μνήμα θα τιμήσουν...»

	Β'
Α	Προοικονομία
Β	Παρομοίωση
Γ	Μονόλογος
Δ	Μεταφορά

1	2	3	4

7. Αντιστοιχίστε τα στοιχεία της στήλης Α' με τα πρόσωπα της στήλης Β'.

	Α'
1	ισόθεος
2	Αλέξανδρος
3	μακροβόλος
4	Δαρδανίδης

	Β'
Α	Απόλλωνας
Β	Πριάμος
Γ	Πηλεΐδης
Δ	Πάρις

1	2	3	4

8. Να εξηγήσετε τι σημαίνουν οι παρακάτω φράσεις ή λέξεις του κειμένου με έντονη μαύρη γραμματοσειρά:

«βρώσιν των σκυλιών»: _____

«κοντάρι να του φέρει ευθύς»: _____

«το μακρόσκιο ξετίναξε κοντάρι»: _____

«στυλώθη μες στην γην»: _____

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΓΩΝΙΑ